

BERDYSZAK w encyklopedii

W najnowszej Encyklopedii Gazety Wyborczej przygotowanej przez PWN został zamieszczony biogram prof. Jana Berdyszaka:

Berdyszak Jan, ur. 1934, malarz, rzeźbiarz, scenograf i grafik; uprawia sztukę abstrakc. o syntet., zgeometryzowanych formach (cykl mal. *Requiem*, rzeźby w metalu – *Pozytyw i negatyw*); także rysunek i grafika.

Nie ulega wątpliwości, że prof. Jan Berdyszak, nauczyciel akademicki naszego Instytutu Sztuk Pięknych, należy do najbardziej utytułowanych i znanych artystów polskich. O jego dorobku i sukcesach artystycznych pisaliśmy wielokrotnie. Dodam, że najstarszą wzmianką o Profesorze, jaką udało mi się znaleźć w wydawnictwach encyklopedycznych, jest wydany przed ponad 30 laty *Leksykon PWN* z 1972 r. Przez cały ten okres Profesor należy do

czołówki artystycznej sztuki polskiej i często wystawia poza granicami Polski jako jej wyrazista wizytówka.

Będziemy śledzić i szukać innych nazwisk naszych pracowników, które znajdują się w encyklopedii powszechnej, a ta – w przeciwieństwie do wielu wydawnictw typu *Who is who*, gdzie zainteresowany może sobie wykupić zamieszczenie biogramu i nawet ustalić jego treść – jest publikacją ze wszech miar wiarygodną.

Niechaj nikogo nie zaskoczy bezceremonialność czy protekcjonalność tytułu niniejszej notki. Nazwisko Profesora weszło w obieg kultury powszechnej i dalsze określenia czy tytuły są po prostu zbyteczne.

Redakcja miesięcznika odczuwa tym większą satysfakcję, bo Profesor jest opiekunem artystycznym naszego pisma, dbającym o jego kształt graficzny.

ap

JUBILEUSZ Profesora Andrzeja Malinowskiego 70-lecie urodzin i 40 lat pracy naukowej

Profesor zw. dr hab. Andrzej Malinowski, wybitny antropolog, jest bardzo wysoko ceniony w środowisku naukowym i akademickim za osiągnięcia w dziedzinie nauk

o człowieku, organizacji życia naukowego i kształcenia kadr.

Urodził się w Poznaniu w 1934 roku. Po ukończeniu szkoły średniej i czteroletnim okresie pracy zarobkowej, podjął w 1957 roku studia biologiczne w zakresie antropologii w Uniwersytecie Poznańskim. W czasie studiów zetknął się ze znakomitymi przedstawicielami Poznańskiej Szkoły Antropologicznej, profesorami: Adamem Wrzosem, Janem Czekanowskim, Michałem Ćwirko-Godyckim, Aleksandrem L. Godlewskim i Wojciechem Kócką. Głoszone przez nich teorie, dotyczące antropologicznej wiedzy o człowieku, ukierunkowały Jego przyszłe zainteresowania i problematykę badawczą.

Po uzyskaniu dyplomu w 1962 roku podjął pracę w Katedrze Antropologii UAM w Poznaniu i tam rozpoczęła się Jego błyskotliwa kariera naukowa. Doktoryzował się w 1967 roku u prof. F. Wokroja, a w trzy lata później przeprowadził habilitację pod patronatem prof. M. Ćwirko-Godyckiego.

W międzyczasie, w latach 1965-1972, pracował w Katedrze Anatomii Akademii Medycznej w Poznaniu. Restytucja Zakładu Antropologii w 1972 r. i konieczność utrzymania środowiska antropologicznego na Wydziale Biologii i Nauki o Ziemi, skłoniły Go do powrotu na Uniwersytet. Uzyskał tam tytuły: prof. nadzwyczajnego w roku 1976, a osiem lat później – prof. zwyczajnego.

W Jego działalności dydaktycznej wymienić należy prowadzenie wykładów z antropologii i anatomii dla biologów, medyków, stomatologów, studentów wychowania fizycznego i psychologii oraz z auksologii, ekologii człowieka i wychowania zdrowotnego dla różnych kierunków studiów pedagogicznych i uniwersyteckich.

Wypromował około 400 magistrów, głównie z zakresu biologii, antropologii, ale również 11 wychowania fizycznego i 15 pedagogów. Był promotorem 20 przewodów doktorskich. Recenzował 107 prac doktorskich, w tym z antropologii 37, wychowania fizycznego 33 oraz medycyny 35. Był także recenzentem 29 prac habilitacyjnych, 20 wniosków o tytuł profesora i opiekował się 11 przewodami habilitacyjnymi.

Nie stronił również Profesor Malinowski od funkcji organizacyjnych. W latach 1975-78 był prodziekanem, a od 1980 do 1984 roku dziekanem Wydziału Biologii Nauk o Ziemi UAM w Poznaniu. W Uniwersytecie tym kierował początkowo powstałym w 1989 roku Instytutem Antropologii, a w latach 1990-1992 funkcjonującym w jego ramach Zakładem Antropologii Stosowanej i Ergonomii. Jednocześnie w latach 1985-1987 kierował działalnością Samodzielnej Pracowni Antropologicznej AWF w Gdańsku. W okresie lat 1988-1989 pełnił obowiązki kierownika Zakładu Ekologii Człowieka PAN w Warszawie, zaś w latach 1989-1990 był konsultantem Instytutu Badań Problemów Młodości w Warszawie. W roku 1990 władze Uniwersytetu Łódzkiego zwróciły się do Profesora z propozycją obsadzenia Katedry Antropologii, zagrożonej likwidacją. Przez 8 lat z wielkim poświęceniem i zaangażowaniem prowadził tam działalność naukową i dydaktyczną uaktywniając i rozszerzając naukowe środowisko antropologiczne. Przyczynił się także do rozwoju zainteresowań naukami o kulturze fizycznej, kierując w latach 1996-1997 Katedrą Wychowania Fizycznego i Zdrowotnego na Wydziale Nauk o Wychowaniu. Równolegle w 1995 roku, pracował dodatkowo w Katedrze Wychowania Fizycznego Politechniki Radomskiej, zaś później w latach 1996-1997 w Wyższej Szkole Ekonomiczno-Humanistycznej w Łodzi, prowadząc zajęcia dla kierunku pedagogika zdrowia.

Był członkiem rad naukowych: Instytutu Biologii WSP w Słupsku, Instytutu Medy-

cyny Morskiej i Tropikalnej w Gdyni (1984-1990), Zakładu Antropologii PAN we Wrocławiu (1972-1996), Instytutu Stomatologii AM w Łodzi (1990-99). Od 1972 r. jest członkiem Komitetu Antropologii PAN. Od 1978 r. członkiem i wiceprzewodniczącym Komisji Norm Rozwojowych Komitetu Rozwoju Człowieka PAN. Od 1995 r. członkiem Zespołu ds. Pozytywnych Mierników Zdrowia przy Centrum Organizacji i Ekonomiki Zdrowia. Jest członkiem Komisji Archeologii, Komisji Ergonomii Zespołu Bezpieczeństwa Pracy PAN.

Profesor Malinowski jest także członkiem licznych towarzystw naukowych: PT Anatomicznego (2003) - członkiem honorowym, PT Antropologicznego (1984-87) - przewodniczącym Towarzystwa, PT Historii Medycyny, PT Ergonomicznego, Międzynarodowego Tow. Biologii Człowieka, Paleopatologii, Honorowy Memeber of the International Biographical Centr, Cambridge England 1992. Jako członek Komitetu „Dzieci Czarnobyla” współorganizował trzy akcje badawcze na Białorusi uzyskując członkostwo w Akademii Ekologicznej Antropologii Białorusi. Jest członkiem honorowym Jugosłowiańskiego Towarzystwa Antropologicznego. Wielokrotnie uzyskiwał nagrody naukowe PAN – 5 razy resortowe, 1 raz Sekretarza Naukowego PAN oraz 7 rektorskich.

Za swoją działalność wyróżniono go 7 odznakami resortowymi, Odznaką Honorową Miasta Poznania (1974), medalem B. Škerlja – Jugosławia, medalem Instytutu Med. Morskiej i Tropikalnej w Gdyni, Medalem Edukacji

Narodowej (1989) i Krzyżem Kawalerskim Odrodzenia Polski (1989).

Problemy badawcze, którym Profesor poświęcił 40 lat swojego pracowitego życia obejmują wiele dziedzin. Poczynając od prac etnicznych i terenowych badań wykopaliskowych na cmentarzyskach szkieletowych i ciałopalnych, ale też ekshumacji medyczno-sądowych, poprzez badania ontogenetyczne różnych populacji, aż do badań dla potrzeb standaryzacji ergonomicznej. Wiele miejsca w Jego działalności naukowej zajmują prace auksologiczne o rozwoju populacji dzieci, młodzieży i ludzi dorosłych z różnych regionów Polski. W zakresie tej problematyki włączał się w badania i prowadził wykłady w Jugosławii, Bułgarii, na Litwie i Białorusi, w Rosji i na Ukrainie, zdobywając tam uznanie, przychylność i zaszczytne wyróżnienia.

Rezultaty badań i dociekań Profesora zaowocowały licznymi publikacjami, bardzo często wykorzystywanymi przez studentów i pracowników naukowych. Jego liczący 475 pozycji dorobek naukowy dotyczy auksologii, antropomorfologii rozwojowej i anatomii, antropologii stosowanej w medycynie i ergonomii, historii antropologii i medycyny oraz antropologii historycznej. Do Jego najcenniejszych opracowań zaliczyć należy ponad 30 książek i monografii, w tym np. czterotomowe dzieło „Antropologia a medycyna i promocja zdrowia”, „Antropometria”, „Antropologia”, „Auskologia”.

Aktywnie uczestniczył w kilkudziesięciu konferencjach i kongresach krajowych i międzynarodowych. Był także często organizatorem i inspiratorem licznych konferencji naukowych, przyczyniając się w ten sposób do wymiany myśli i rozwoju młodej kadry naukowej.

W roku 1998 Profesor Andrzej Malinowski przyjął propozycję pracy w nowoutworzonej Katedrze Wychowania Fizycznego WSP w Zielonej Górze (obecnego Uniwersytetu Zielonogórskiego), gdzie dotąd wykłada i kieruje działalnością naukową i badawczą jej pracowników. Z Jego inspiracji zbiera się tu materiały empiryczne i pisze doniesienia wzbogacające wiedzę o rozwoju młodzieży szkolnej i akademickiej z regionu Ziemi Lubuskiej.

Podsumowując działalność Profesora na polu naukowym i dydaktycznym nie wolno zapomnieć o Jego wielkim sercu i bogatej osobowości. Jest Pan Profesor dla nas, Jego uczniów, kimś zupełnie wyjątkowym. Wielkim humanistą i człowiekiem, który swoją ogromną wiedzę połączył z pełną otwartością na problemy otoczenia, życzliwością dla ludzi i entuzjazmem do pracy. Całym swoim uczciwym życiem zaświadcza prawdę głoszonych poglądów budząc zaufanie, zaszczipiając pozytywne wartości i stając się wzorem do naśladowania.

W ostatnim roku swojej działalności zawodowej w Uniwersytecie Zielonogórskim, Pan Profesor podjął znów pracę w UAM w Poznaniu. Jest to jakby powrót do źródeł trudnej, ale pełnej sukcesów pracy pedagogicznej i naukowej, której Pan Profesor poświęcił wszystkie swoje uzdolnienia, siły i zdrowie.

My wszyscy, Jego wdzięczni uczniowie, wierzymy, że długo jeszcze Pan Profesor będzie nas inspirował i mobilizował do pracy, zarażając swoją aktywnością, pomysłowością i optymizmem.

Wielce Szanowny Drogi Jubilate – życzymy długich lat, w najlepszym zdrowiu i kondycji do pracy naukowej, wielu satysfakcji zawodowych i osobistych oraz radości z osiągnięć licznej rzeszy swoich uczniów.

Józef Tatarczuk

MONOGRAFIA Andrzeja Janczaka wydana w Niemczech

To kolejny ważny sukces pracownika naukowego Wydziału Elektrotechniki, Informatyki i Telekomunikacji. Zauważmy, że wydana w prestiżowym wydawnictwie niemieckim o światowym zasięgu, monografia jest napisana w języku angielskim, globalnym dla nowych technologii języku.

W listopadzie ub. r. wydawnictwo Springer-Verlag opublikowało monografię pt. *Identification of Nonlinear Systems Using Neural Networks and Polynomial Models. A Block-Oriented Approach* (tłum. Identyfikacja systemów nieliniowych przy zastosowaniu modeli neuronowych i wielomianowych. Podejście blokowo-zorientowane) autorstwa dra inż. Andrzeja Janczaka. Książka ukazała się w serii *Lecture Notes in Control and Information Sciences*, poświęconej prezentacji najnowszych wyników badań z zakresu nowoczesnej automatyki i informatyki.

Modele Wienera i Hammersteina, będące przedmiotem rozważań autora monografii, stosuje się do opisu nieliniowych systemów dynamicznych, których dynamika może być przedstawiana za pomocą modelu liniowego, a właściwości nieliniowe za pomocą statycznego elementu nieliniowego umiejscowionego na wejściu lub wyjściu systemu. W modelu Hammersteina element nieliniowy znajduje się na wejściu, a w modelu Wienera na wyjściu modelu. Założenie, że możliwe jest oddzielenie właściwości nieliniowych systemu od jego dynamiki ma restrykcyjny charakter. Pomimo tego, modele te należą do najbardziej znanych i najczęściej stosowanych modeli nieliniowych systemów dynamicznych. Wynika to między innymi stąd, że model Hammersteina dobrze charakteryzuje systemy, w których dominują nieliniowe właściwości elementu wykonawczego, na przykład zawory, serwomotory, itp. Z kolei, model Wienera dobrze opisuje systemy, których właściwości nieliniowe wynikają z nieliniowej charakterystyki czujnika pomiarowego. Modele te mogą być również stosowane do opisu wielu innych systemów spotykanych zarówno w różnych gałęziach przemysłu, jak i dziedzinach nauki, takich jak biologia, medycyna, socjologia, psychologia. Wśród przemysłowych zastosowań modelu Hammersteina można wymienić kolumny destylacyjne, wymienniki ciepła, reaktor do polimeryzacji i cukrowniczy aparat wyparny. Zastosowania modelu Wienera obejmują, między innymi: modelowanie kolumn destylacyjnych, procesu neutralizacji pH, układów sterowania przepływu cieczy, systemów sterowania ekstremalnego i pieców rezystancyjnych. Istotną zaletą modeli Wienera i Hammersteina jest możliwość kompensacji właściwości nieliniowych modelowanego systemu za pomocą korektora szeregowego o charakterystyce statycznej odwrotnej do charakterystyki elementu nieliniowego, co ułatwia syntezę układów sterowania.

Przedmiotem badań autora są gradientowe algorytmy uczenia modeli neuronowych systemów Wienera i Hammersteina i metody regresyjne w zastosowaniach do identyfikacji wielomianowych systemów Wienera. Do modelowania charakterystyk elementów nieliniowych stosowane są modele neuronowe oraz modele wielomianowe,